

Koruyucu Güvenlik Önlemlerine Yönelik Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Görüşleri¹

Opinions of School Administrators and Teachers on Protective Safety Measures

Osman Emre Delice², Mehmet Metin Arslan³

Özet

Bu çalışmada ilköğretim okullarında görev yapan okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin koruyucu güvenlik önlemleri hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmanın verileri “açık uçlu sorulardan oluşan bir görüşme formu” ile elde edilmiştir. Görüşme formundaki açık uçlu sorular, çalışmanın problemi hakkında bilgi toplamak için hazırlanmıştır. Araştırmanın evrenini, 2015-2016 öğretim yılında ilköğretim okullarında görev yapan öğretmen ve yöneticiler oluşturmaktadır. Örneklem, temsil ettiği düşünülen öğretmen ve yöneticilerden oluşan 83 kişidir. Anketlerden ve belgelere ait ham veriler “İçerik analizi tekniği” kullanılarak analiz edilmekte ve yorumlanmaktadır. Ayrıca, araştırma bulgularının iç güvenilirliğini ve geçerliliğini artırmak için öğretmen ve yöneticilerin görüşlerinden alıntılanmıştır. Öğretmen ve yöneticilerin görüşleri beş kategoride değerlendirilmiştir (tema); fiziksel boyut, psikolojik boyut, sosyal boyut ve akademik boyut. Araştırma, ilköğretim okullarında koruyucu güvenlik önlemlerine yönelik uygulamaların yeterli olmadığı ve sivil savunma bilincinin çok düşük olduğu sonucuna varabilir. Yöneticiler ve öğretmenlerin görüşleri arasında da bir fark yoktur.

Anahtar kelimeler: Okul, Okul Güvenliği, Koruyucu Güvenlik Önlemleri

Abstract

In this study, it is aimed to determine opinions of school administrators and teachers who work in primary schools about protective safety measures. Data of this study are obtained by “a interview form consisting of open-ended questions”. Open-ended questions in the interview form is prepared for gathering information about the problem of the study. The universe of the research is teachers and administrators who work in primary schools in the 2015-2016 school year. Sample is 83 people who consist of teachers and administrators who are thought that represent. Raw data from surveys and documents are analyzed and interpreted by using “Content analysis technique“. Also, it is quoted from opinions of teachers and administrators in order to increase the internal reliability and validity of research findings. Opinions of teachers and administrators are evaluated in five categories (theme); physical dimension, psychological dimension, social dimension and academic dimension. The research, it may come to conclusion that applications for protective security measures in primary schools are not enough and the awareness level of civil defense is very low. There is also no difference between the views of managers and teachers.

Keywords: School, Security of School, Protective Safety Measures

Gönderim Tarihi: 7 Nisan 2018

Kabul Tarihi: 29 Nisan 2018

¹ Bu çalışma, ‘Koruyucu Güvenlik Önlemlerine Yönelik Okul Yöneticilerinin Ve Öğretmenlerin Görüşleri’ isimli yüksek lisans çalışması kapsamında hazırlanmıştır.

²MEB, emredelice71@hotmail.com

³Kırıkkale Üniversitesi, mehmetmetinarslan1@gmail.com

Giriş

Örgüt güvenliği, örgütsel davranışın çok boyutlu bir inceleme alanıdır. Örgütün çevresi, iklimi ve kültürü güvenlik açısından çok önemli etkenlerdir. Örgüt ile çevre arasındaki ilişki basit bir etkileşme olgusu değildir. Örgütün fiziksel, demografik, ekonomik, politik, hukuki ve teknolojik çevresi örgüt güvenliği bakımından önemli değişkenlerdir. Örgütün psikolojik etkenleriyle oluşan iklimi ve sosyal etkenleriyle oluşan kültürü örgüt güvenliği ile yakından ilişkili iç değişkenleri sunmaktadır (Leblebici, 2004).

Örgüt güvenliği kavramı son yıllarda eğitim yönetimi alanında okul güvenliği olarak oldukça dikkat çeken popüler bir kavramdır. Okul eğitim hizmeti veren açık ve toplumsal örgüt özelliği gösteren formal bir yapıdır. Okul eğitim sisteminin; en işlevsel parçasıdır, onun eylemsel sınırlarını ve çevresini belirler. Bu bağlamda okullarda önceden belirlenen davranışları kazandıracak nitelikte düzenli bir çevre önemlidir. Okul bireyin gelişimine etkisi olan genel çevreden farklı olarak özel bir çevredir. Bu çevre genel çevrenin olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak, olumlu etkilerini ise pekiştirmek üzere geliştirilmiştir. Güvenli bir okul çevresinin en belirleyici özelliği herkes tarafından paylaşılan bir atmosfer (okul iklimi) ve güçlü bir okul kültürüdür (Burroughs ve Scott, 2000, İra, 2004, Bishop).

Okul iklimi, üyelerin davranışlarını etkileyen ve bir okul diğer okuldan ayıran özelliklerin bütünüdür. Okul iklimi, okul çevresindeki bireylerin tutumları, duyguları ve davranışları ile ilgili unsurları içermektedir. Okul iklimi okulun genel atmosferi ve kimliğini kazandıran egemen bir özelliktir. Okul iklimi okul kültürünün oluşmasına ve yayılmasına yardım eder (Burroughs ve Scott, 2000 Wei, 2003: Bishop). Her örgütte olduğu gibi her okulun da kendine özgü bir kültürü vardır. Normlar, değerler, inançlar ve gelenekler, okul kültürünü oluşturan kavramlardır. Bu kavramlar, okuldaki tüm elemanların düşüncelerini, tutum ve davranışlarını etkiler, bireyler arasındaki bağları kuvvetlendirir ve okulu özel yapar. Okul kültürü güçlü ve zayıf kültür olarak iki düzeydedir (Turhan, M. ve Turan, M. 2012). Güçlü kültüre sahip okullarda başarı ve verimlilik yüksek iken zayıf kültüre sahip okullarda başarı ve verimlilik düşüktür. Çünkü güvenli bir okul, davranış beklentilerinin açıkça iletildiği, sürekli olarak adil bir şekilde uygulandığı bir okul iklimi ve değer inanç ve normların benimsendiği güçlü bir kültüre sahiptir (İra, 2004). Güçlü bir okul kültürü oluşturmak için okullarda güvenli bir ortam sağlanmalıdır.

Okullarda güvenli bir ortam, etkili öğretim ve öğrenim için bir ön şarttır. Okuldaki İnsan unsurunun ve okul binalarının güvenliği ve güvenliğine yönelik tehditler, örneğin deprem, sel ve fırtınalar gibi doğal tehlikelerden ya da vandalizm, kundaklama ve şiddet suçu gibi insan eylemlerinden kaynaklanabilir Bu nedenlerle okulların olağanüstü olaylara karşı dirençli kurumlar haline gelmesine yönelik koruyucu güvenlik önlemleri eksiksiz yerine getirilmelidir. Güvenli okul ortamı sağlamaya yönelik öğrenci ve çalışanların fiziksel olarak korunması, muhtemel tehlikeler karşısında eğitim-öğretimdeki kesintinin minimum seviyede tutulması, güçlü bir okul iklimi ve kültürü oluşturulması için okul güvenliği uygulamaları öncelikli olarak hedeflenmelidir (Dönmez ve Özer, 2009: 1). Okul güvenliği kavramının tanımlarına bakıldığında literatürde en dikkat çeken boyutlar fiziksel, sosyal, çevresel, psikolojik ve akademiktir (Gülbaz, L. 2016). Güvenli bir okulun genel tanımı, olumlu bir ortam sağlayan, öğrencilerin, öğretmenlerin, personelin ve ziyaretçilerin korku ya da tehdit olmadan etkileşim kurmasına ve kişisel büyümeyi teşvik ederken okulun eğitim misyonunu gerçekleştirmek için destekleyici bir şekilde yapılan bir tanımdır (Butcher & Manning, 2005).

Gelişmiş ülkelerin okul güvenliği problemlerine yönelik ciddi araştırmalar yaptıkları ve çözüm önerileri geliştirdikleri görülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan okul güvenliği konulu araştırmalar özellikle şiddet ve suçu önleme üzerine yoğunlaşırken, Avrupa Birliği ülkeleri, güvenli öğrenme ortamı ve yaşam boyu sağlık ve riskle ilgili öğrenme dahil olmak üzere daha geniş bir bakış açısıyla çalışmalarını yürütmektedirler (Srichai, Yodmongkol, Sureephong & Meksamoot 2013).

Son yıllarda Türkiye'de de okul güvenliği konusu tartışılmaya başlamıştır. 2014 yılında toplanan 19. Milli Eğitim şurası'nın gündeminde de yer alan okul güvenliği konusu, Türkiye'de eğitim çağındaki çocukların güvenli bir okul ikliminde eğitimlerini sürdürebilmesinin önemi ve değeri konuları ile ilgili okullarda yaşanan güvenlik sorunlarının çözümü ve önlenmesi kapsamında tartışılmıştır. Söz konusu şurada her okul için kapsamlı bir okul güvenliği eylem planının hazırlanması, okulda fiziksel güvenliğin sağlanması, okulda psikolojik güvenliğin sağlanması başlıklarında kararlar alınmıştır (MEB, 2014).

Türkiye'de okullardaki güvenlikle ilgili yeterli önlemin olup olmadığını tespit etmek ve ilgili kurumların gerekli ve yeterli çalışmaları yapıp yapmadıklarını göstermek bu araştırmanın amacını belirlemektedir. Okulların büyük bir kısmı güvenliğini, nöbetçi öğrencilere bırakmıştır (korunması gereken ile korunmak paradoksu). Türkiye'de okul güvenliği ile ilgili istatistikî veriler yeterli ve güvenilir değildir (MEB, 2014 , Gülbaz, L. 2016). Bu durum konuya ilgi duyan araştırmacıların probleme odaklanmalarını ve çözüm geliştirmelerini zorlaştırmaktadır Okul güvenliği probleminin geniş kapsamlı ve çok boyutlu olmasından dolayı çözüm yollarının geliştirilmesinin de karmaşık ve zor olduğu söylenebilir. Okul güvenliği problemi ne kadar karmaşık olursa olsun çözülmesi gereken toplumsal bir sorundur bu yüzden üzerinde durulması gereken önemli bir konudur.

Her zaman önemli olan fakat son dönemlerde dikkat çeken okul güvenliği ya da başka bir deyişle güvenli okul kavramı okulların verimliliği, etkililiği, öğrencilerin başarı ve gelişimleri açısından temel unsurlar arasındadır. Literatürde bu konuda farklı ve çeşitli çalışmalar yapılmış ve yapılan bu çalışmalarda okul güvenliğinin farklı açılardan incelenmiştir (Klooster, 2002; Türkmen, 2004; Geyin, 2007; Can, 2014; Çankaya vd., 2014). Bu araştırmalarda okullarda şiddet, okul güvenliğinde fiziki unsurlar, öğrenci öğretmen güvenliği, güvenlikle ilgili yapılması gerekenler nicel veriler toplanarak özellikle güvenlikle ilgili faktörler ve okulu oluşturan birimler arasında pozitif/negatif ilişkilerin varlığı incelenmiştir. Fakat bu araştırmaların her araştırmada olduğu gibi pek çok sınırlılıkları vardır. Okullarda görev yapan yönetici, öğretmen ve diğer çalışanların görüşlerine yer verilen çalışmaların kısıtları dikkate alınarak yapılan bu çalışma okul güvenliği sorunlarına yönelik yönetici ve öğretmenlerin algılarının tespit etmek ve literatüre bu bağlamda katkı sağlaması açısından önemlidir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, ilkokullarda görev yapan okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkarak koruyucu güvenlik önlemlerine yönelik yapılan uygulamaların okul güvenliği bakımından işlevselliğini ortaya koymaktır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki soruların cevapları aranmıştır.

1- Okul güvenliğine ilişkin okul güvenliği boyutları (fiziksel, psikolojik, fiziki çevre, akademik boyut) kapsamında yönetici öğretmen görüşleri nelerdir?

2- Okullar koruyucu güvenlik önlemlerine yönelik yapılan faaliyetleri takip ediyorlar mı?

3- Okullarda koruyucu güvenlik önlemleri ve sivil savunma uygulamaları ne kadar biliniyor? sorularına yanıt aranmıştır.

Yöntem

Araştırma Deseni

Araştırma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 45).

Bu araştırma ile ilkökul yönetici ve öğretmenlerinin koruyucu güvenlik önlemlerine yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlandığından, betimsel yaklaşım kullanılmıştır. Çünkü tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumun ne olduğunu betimlemeyi amaçlayan araştırmalara uygun bir modeldir (Karasar, 2005, 77). Ayrıca betimsel yaklaşımın eksik kaldığı (betimsel yaklaşım "ne" sorusuna yanıt bulabilir) "neden" ve "nasıl" sorularına ulaşmak için içerik analizinden de yararlanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 254).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 eğitim öğretim yılında ilkökullarda görev yapan toplam 83 öğretmen ve yönetici oluşturmaktadır. Söz konusu katılımcılar kolay ulaşılabilir örneklem yöntemiyle seçilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır. Genellikle, kolay ulaşılabilen örneklemler görece olarak daha az maliyetlidirler. Ayrıca, tanıdık bir örneklem üzerinde çalışma, bazı araştırmacılar için daha pratik ve kolay algılanabilir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Katılımcıların görüşleri araştırmacı tarafından geliştirilmiş açık uçlu sorudan oluşan bir yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme soruları hazırlanmadan önce, araştırma konusu ile ilgili alan yazın taraması yapılmıştır. Konu tasarlandıktan sonra formda yer alması düşünülen sorular belirlenmiştir. Veri toplama aracı, sekiz sorudan oluşmaktadır. Sorulardan biri katılımcıların görev yaptığı okulu hakkında, yedi soru ise güvenli okul ve koruyucu güvenlik önlemleri hakkındadır. Bu sorular katılımcıların görüşlerini tespit etmeye yöneliktir.

Katılımcıların görüşlerini tespit etmeye yönelik bu soruların amaç, anlam ve kapsam açısından değerlendirilmesini yapmak amacıyla iki öğretim üyesi, üç okul müdürü ve üç öğretmenle görüşülmüştür. Görüşmelerden elde edilen bilgilerden yararlanılarak forma son hali verilmiş, yapılan bu ön uygulama söz konusu araştırma formunun kapsam geçerliliğini sağlamıştır. Hazırlanan form araştırma kapsamındaki katılımcılara sunulmuştur.

Katılımcılarla uygun bir etkileşim ortamı oluşturulmasına özen gösterilmiştir. Kendilerini rahat ve huzurlu hissedebileceği ve görüşlerini içtenlikle açıklayabilecekleri bir görüşme ortamı sağlanmasına çalışılmıştır. Dağıtılan formlar katılımcılar tarafından doldurularak araştırmacıya elden teslim edilmiştir. Teslim alınan form sayısı 83'tür. Söz konusu formu yönetici ve öğretmenler buldukları okulları dikkate alarak yaşadıkları deneyimlere ve gözlemlere göre doldurmuşlardır.

Bu araştırmada toplanan veriler betimsel ve içerik analizi ile çözümlenmiştir. Sosyal bilimler alanında sıklıkla kullanılan içerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla kitap, kitap bölümü, mektup, tarihsel dokümanlar, gazete başlıkları ve yazıları gibi bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir yeni bir teknik olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013:259; Falkingham ve Reeves, 1998). İçerik analizi yoluyla verileri tanımlama ve verilerin içinde saklı gerçekleri ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. İçerik analizinde, dokümanlardan elde edilen nitel araştırma verilerinin işlenmesi, verilerin kodlanması, temaların

bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması şeklinde dört aşama bulunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Çözümleme sürecinde öncelikle, görüşme kayıtları ve formlar deşifre edilip çözümlemeler yapılmış, ifadelerin benzerliğine göre gruplamalar oluşturulmuştur. Araştırmada, kodlamalar yapılmış ve bu kodlar sınıflandırılarak çeşitli temalara ulaşılmıştır. Kodlar ve temalar literatür bilgileri ve ölçekten elde edilen veriler ışığında tamamen araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Bu aşamadan sonra veriler düzenlenmiş, temalara göre gruplanmış ve uygun olduğu durumlarda veriler sayısal hale getirilerek sunulmuştur. Son olarak, elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Çözümlemelerde, görüşüne başvuru katılımcılara (K1, K2...K83) birer kod numarası verilerek açıklamalar yapılmıştır. Görüşme formunun sorularına katılımcıların verdikleri yanıtlar dikkate alınarak; veriler arasından saptanan anlamlı bölüm kavramlaştırılırken ya da kodlanırken, o bölümdeki anlamı en iyi şekilde yansıtabilecek bir kavram bulmaya çalışılmıştır. Kodlamada kullanılan kavramlar, verinin niteliğinden hareketle elde edilmiştir.

Kategorilerin oluşturulması işlemi, içerik analizinde elde edilen kavramların birbirleriyle belirli bir kategori altında sınıflandırılmasıdır. Bu aşamada, görüşme formunda yer alan sorular için tüm katılımcıların görüşleri güvenlik olgusuna ilişkin sahip oldukları ortak özellikler bakımından irdelenmiştir. Her bir soru için her bir katılımcı tarafından verilen cevaplar ve bu cevapları verme nedenleri tablo halinde bir araya getirilmiştir. Kategorilerin oluşturulması için önce kodlar bir araya getirilmiş, incelenmiş, benzerlik ve farklılıkları saptanmış, ortaya çıkan kategori altında yer alan verilerin anlamlı bir bütün oluşturup oluşturmadığı kontrol edilmiş ve kodlar arasındaki ortak yönler bulunmaya çalışılarak birbiriyle ilişkili olan kodları bir araya getirebilecek türden kategoriler belirlenmiştir.

İlk aşamada yapılan ayrıntılı kodlama ve sonrasında yapılan birbiriyle ilişkili olan kodları bir araya getirebilecek temaların belirlenmesinden sonra araştırmacı, topladığı verileri düzenleyebileceği bir sistem oluşturmuş ve bu sisteme göre de düzenleme işlemini gerçekleştirmiştir. Bu ölçütlere göre iç geçerliği sağlamak için, katılımcıların okul güvenliği hakkındaki algıları öncelikle doğrudan alıntılarla tanımlanıp daha sonra yorumlanmıştır. Bulguların tutarlılığını sağlamak için temaları oluşturan kavramların kendi aralarında ve diğer temalarla tutarlılığı değerlendirilmiş ve anlamlı bir bütün oluşturup oluşturmadığı test edilmiştir.

Daha sonra veriler, eğitim bilimleri alanından iki uzman tarafından birbirlerinden bağımsız analiz edilerek cümle bazında incelenmiştir. Bunun için Miles ve Huberman (1994) 'ın şu formülü kullanılmıştır: Güvenirlilik=Görüş Birliği/ (Görüş Birliği+ Görüş Ayrılığı). İki uzmanın kodlamaları çalışmanın “katılımcıların görev yaptığı okulu” ve“ güvenli okul ve koruyucu güvenlik önlemleri” boyutlarının her biri için ayrı ayrı yapılmıştır. Miles ve Huberman (1994) tarafından nitel araştırmalarda uzlaşma yüzdesinin en az %70 olması gerektiği belirtilmektedir. Birinci kodlayıcı ile araştırmacı arasındaki uyum .80 iken, ikinci kodlayıcı ile araştırmacı arasındaki uyumun .87 olarak görülmektedir. Bu sonuçlar, analize esas verilerin bir kanıtı olarak değerlendirilmiştir.

Bulgular

Araştırmaya kapsamında toplamda 6 okul vardır. Bu okullar MH, MA, AS, ASO, IU, HA olarak kodlanmıştır. MH'dan 1 yönetici, 15 öğretmen; MA'dan 2 yönetici, 20 öğretmen; AS'den 2 Yönetici, 9 öğretmen; ASO'dan 0 yönetici (form verilmesine rağmen geri dönüşüm alınmamıştır), 8 öğretmen; IU'dan 1 yönetici, 14 öğretmen; HA'dan 2 yönetici, 9 öğretmen görüşme formunu doldurmuştur.

“Güvenli okuldan ne anlıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde Tablo1.’de yer alan bulgulara ulaşılmıştır. Bu bulgulara göre katılımcılar güvenli okul için öncelikli öğrencinin güvenliğini, daha sonra öğretmen ve çalışanların güvenliğini vurgulamışlardır.

Tablo1. Yönetici/Öğretmen Görüşlerine Göre Güvenli Okul

Temalar/Alt Temalar	
Veli	4
Öğrenci	37
Öğretmen	27
İdari Personel	10
Diğer Personel	16
Okul	5
Fiziksel Çevre	30
Psikolojik Boyut	48
Fiziksel Boyut	39
Toplumsal Boyut	13
Akademik Boyut	3

Güvenli okuldan ne anlıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde Tablo1.’de yer alan bulgulara ulaşılmıştır. Bu bulgulara göre katılımcılar güvenli okul için öncelikle öğrencinin güvenliğini, daha sonra öğretmen ve çalışanların güvenliğini vurgulamışlardır.

Güvenli okul tanımı; elde edilen verilere göre fiziksel boyut, psikolojik boyut, fiziksel çevre, toplumsal boyut ve akademik boyut olarak alt temalarda kategorilere ayrılmıştır (Tablo1.’de görüldüğü gibi bu temalar içinde psikolojik boyut üzerinde en çok durulan alt tema olarak dikkat çekmektedir. Yine fiziksel boyut ve fiziki çevre güvenli okul kavramında öne çıkan temalar olarak görülmektedir.

“Güvenli okuldan ne anlıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde güvenlik kamerası, güvenlik görevlisi, nöbetçi öğretmen, giriş-çıkışlar, okulun bahçesi, merdivenler, sınıflar, okulun mimari yapısı, trafik, servis gibi okulun fiziki koşullarının katılımcıların (30) güvenli okul algılarında yer aldığı görülmektedir.

Korku, kaygı, güven, mutlu, tasa, huzur, iletişim, uyum, ahlak, davranış gibi kavramların katılımcılar tarafından “güvenli okuldan ne anlıyorsunuz” sorusuna verilen cevapların çoğunda (48) kullanıldığı görülmektedir. Katılımcıların bir kısmı soruya cevap verirken doğrudan psikolojik ortam kavramını da kullanmıştır.

Sağlık, temizlik, hijyen, can güvenliği gibi unsurları içeren fiziksel boyut, katılımcıların neredeyse yarısının (39) güvenli okul algılarında yer almaktadır.

Doğal afetler, mal güvenliği, iş güvenliği, sosyal ağlar, paydaşlar gibi unsurları içeren toplumsal boyut, katılımcıların bir kısmının (13) güvenli okul ile ilgili görüşlerinde yer bulmaktadır.

Eğitim, eğitimin kalitesi gibi unsurları içeren akademik boyut, katılımcıların güvenli okul ile ilgili görüşlerinde üzerinde pek fazla durmadıkları bir boyuttur.

“Yöneticilik/öğretmenlik yaptığınız okulu güvenli okul standartlarına göre değerlendirdiğinizde neler söylersiniz?” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde katılımcıların 48’i okullarında güvenlik sorunu olmadığını söylerken 35’i okullarının güvenli olmadığını açıkça belirtmişlerdir.

Okullarının güvenli/güvensiz olduğunu belirten katılımcıların görüşleri incelendiğinde Tablo2.'deki sonuçlara ulaşılmıştır. Okullarının güvenli olduğunu söyleyen katılımcıların güvenlik standartlarına göre değerlendirmeleri; güvenlik önlemlerinin olması, güvenlik kamerası bulunması , giriş-çıkışların güvenli olması, nöbetçi öğretmenlerin görevini layıkıyla yapması ve okulda şiddetin olmamasıdır. Okullarının güvenli olmadığını düşünenlerin güvenlik standartlarına göre değerlendirmeleri; güvenlik önlemleri eksik, güvenlik kamerası bulunmuyor, giriş-çıkışlar sorunlu, güvenlik görevlisi bulunmuyor, nöbetçi öğretmen görevini yapmıyor, şiddet, ve okulun fiziki çevre sıkıntılarıdır (koridorların darlığı, bahçenin küçüklüğü, sabitlenmemiş eşyalar, yangın merdivenleri olmaması, merdivenlerin darlığı, okul duvarlarının telle çevrilmemesi gibi).

Tablo2. Yönetici/Öğretmen Görüşlerine Göre Görev Yaptıkları Okulun Güvenli Okul Standartlarına Göre Durumu

Değişkenler	Güvenli Okul	Güvenli Okul Değil
Güvenlik Önlemi	2	2
Güvenlik kamerası	2	2
Giriş-Çıkışlar	2	6
Güvenlik Görevlisi	-	7
Engellilere yönelik iyileştirme	1	1
Nöbetçi Öğretmen	6	2
Şiddet	4	2
Veli	1	4
İletişim	2	-
Servis	1	-
Güvenlik Eğitimi	1	-
Eğitim	4	-
Fiziki Çevre	1	14
Gıda Güvenliği	-	1
Toplam	27	41

Burada eğitimi yürütmede karşılaşılan sorunlar; sorun var ve sorun yok şeklinde iki alt temada incelenmiştir. Söz konusu temalara ilişkin katılımcı görüşleri Tablo 3'te özetlenmiştir.

Tablo3. Okul Güvelliğini Sağlama, Eğitim Öğretim Sürecini Güvenli Bir Şekilde Yürütme Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunların Dağılımı

Değişkenler	Sorun Yok	Sorun Var
Fiziki Çevre	-	29
Engellilere Yönelik Çalışmalar	-	2
Fiziksel Boyut	-	4
Nöbetçi Öğretmen	-	7
Şiddet	-	6
Veli	-	21
Yönetici	-	1
Toplumsal Boyut	-	3
Öğrenci	-	5
Akademik Boyut	-	3
Toplam	-	81

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi okullarda sorun olan alanlar katılımcı görüşlerine göre en çok fiziki çevre en az akademik alandadır. Bununla birlikte sorunu olmayan okul yoktur.

Yönetici/öğretmenlerin okul güvenliğini sağlama, Eğitim Öğretim sürecini güvenli bir şekilde yürütme uygulamalarında karşılaşılan sorunları belirten görüşlerden bazıları aşağıdaki gibidir:

K5: sınıflar kilitlenmediği zaman, dikkatsizlik anında bazı öğrencilerimiz üst kattaki pencerelere fazla yaklaşabilmekte yada sınıftaki kesici aletlere kolaylıkla ulaşabilmektedir.

K14: Okul bahçesinin kapıları açık olduğu için dışarıdan gelenler rahatlıkla içeri girebilmektedir...zihinsel engeli yüksek olan öğrenciler için kapıların kapalı olmaması onların kolayca dışarı çıkmalarına izin vermektedir.

K17: bir sorun olduğunda tek sorumlunun öğretmen olması. Nöbetçi öğretmene sorumluluk yüklenmesi. Şiddetle karşılaşılması.

K58: Okullardaki güvenlik sorumlusunun sadece nöbetçi öğretmen olarak görülmesi ve herhangi bir desteğin verilmemesi en çok karşılaştığımız sorunlardandır.

K64: okullarda güvenlik görevlisinin olmaması durumunda, kötü emellerine çocukları alet edebilecek insanlar çocukların aklını karıştırıp kandırabilirler...

K69: öğrencilerin öğretmenlerden habersiz, kafalarına göre eve gitmeleri, velilerin öğle araları çocuklarını habersiz alıp götürmeleri sorun yaratıyor.

K78: okul güvenliğini sağlamada öncelikle maddi sorunlarla karşılaşıyor....

K79: okul duvarına dikenli tel çekilmesi gerekiyor...okul kapıları güzelce kapanmıyor...

Okul güvenliğinin sağlanmasında paydaş kuruluşların rolü nedir? Paydaş kuruluşlarla işbirliği yapıyor musunuz? Bu soruya verilen katılımcı cevapları iki alt tema altında incelenmiştir. İşbirliği yapılma ve yapılmama. Katılımcılardan 15'i işbirliği yapılmadığına ilişkin görüş bildirirken; 56 'sı işbirliği yapıldığına dair görüş bildirmiştir. Katılımcı görüşleri Tablo 4 'te özetlenmiştir.

Tablo 4. Okul Güvenliğinin Sağlanmasında Yönetici/Öğretmen Görüşlerine Göre Paydaş Kuruluşların Dağılımı

	Yapılan kurum
Emniyet Müdürlüğü	32
Belediye	4
İş güvenliği Uzmanı	1
Milli Eğitim Müdürlüğü	3
Dernekler	1
Sivil Savunma	3
İtfaiye	2
Sağlık Kuruluşları	3
Özel Güvenlik	1
Diğer	6
Toplam	56

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi işbirliğinin en fazla yapıldığı kurum Emniyet Müdürlüğü iken en düşük yapıldığı alan özel güvenlik, dernekler ve iş güvenliği birimidir.Söz konusu alanlara ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

K1: Okulumuz herhangi bir güvenlik sorunu ile karşılaştığında emniyet birimi ile işbirliği yapmaktadır.

K2: Paydaş kuruluşu olarak emniyet görülmektedir. Paydaş kuruluşla işbirliği yapılmamaktadır...

K13: Paydaş kuruluşlar okul yönetimine göre güvenliğin sağlanmasında daha az etkilidir. Gerekliğinde müdahil olmaktadır. Paydaş kuruluşlarla işbirliği yapılmaktadır.

K18: fiziki güvenlik noktasında emniyet teşkilatı ile protokoller imzalanıyor....MEB yöneticileri hiçbir sorumluluk almama ve destek vermeme adına ellerinden gelen her şeyi yapmaktadırlar. Doğal olarak güvenlik sadece fiziki olarak algılanmaktadır.

K20: Okul güvenliğini sağlamada veli bilgilendirilmesi yapılıyor. Çalışanlar iş güvenliği seminerlerine katılıyor.

K24: Yapıyoruz. Kırıkkale Belediyesi

K25: ...paydaş kuruluşlarla işbirliği yapılmaktadır. Okulumuzda karşılaşılan veli sorunlarında paydaşlardan yardım alamamaktayız.

Okulunuzu Kırıkkale Merkez deki okullar arasında koruyucu güvenlik önlemleri kapsamında değerlendirecek olsaydınız kaç puan verirdiniz? Neden? sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde katılımcıların görüşleri Tablo5.deki gibidir.

Tablo 5. Okullarını Diğer Okullarla Koruyucu Güvenlik Önlemleri Kapsamında Karşılaştırılması İle İlgili Yönetici/Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı (1:Çok Kötü...10:Çok İyi)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
-	-	3	4	5	4	12	28	14	9

Okullarını diğer okullarla karşılaştıran Yönetici/öğretmen değerlendirmelerine bakıldığında çoğu katılımcının neden sorusunu cevaplamadığı görülmektedir (56 Kişi). Cevap vermeyen katılımcıların konuya hakim olmadığı varsayımında bulunulabilir. Neden sorusunu cevaplayan katılımcıların verdikleri cevaplar incelendiğinde Tablo6.'daki gibidir.

Tablo 6. Okullarını Diğer Okullarla Karşılaştıran Yönetici/Öğretmen Değerlendirmelerinin Dağılımı

(1:çok kötü...10:çok iyi)	Olumlu	Olumsuz
3	-	Özel güvenlik görevlisi olmalı
4	Kamera var	Güvenlik görevlisi yok Fiziki sorunlar
5	-	Fiziki Sorunlar Güvenlik konusunda Eğitim
6	-	-
7	-	Fiziki Sorunlar
8	Ortak alanlar güvenli Engellilere göre ortam iyileştirilmiş	Oyun sahaları uygun değil Özel bir güvenlik görevlisi olmalı Veliler Güvenlik görevlisi Çevre güvenliği yetersiz
9	Güvenlik sıkıntısı yok Gerekli güvenlik önlemleri için çaba sarfediliyor	Servis Ders saatleri

Yönetici/öğretmenlerin koruyucu güvenlik önlemleri kapsamında okullarını diğer okullarla değerlendirmeleri kapsamında görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

K1: okulumuz güvenlik yönünden hiçbir sıkıntısı yoktur. Servis ve ders saatleri dışında hiçbir sıkıntı yaşanmamaktadır.

K2: güvenlik önlemi açısından sadece kamera sistemi bulunmaktadır. Bunun dışında herhangi bir güvenlik önlemi alınmamaktadır. Özellikle yatılı pansiyon olması gece bekleyen bir personelin olmasını gerektirmektedir fakat okulumuzda böyle bir personel mevcut değildir.

K7: Okullardaki eğitimler işlerini incelikte yapmaktadır. Diğer okul personelleri her türlü güvenlik hassasiyetini göstermektedir.

K79: deprem, yangın vb. tehlikeli durumlarda ek binanın güvenli olmadığını düşünüyorum. Hem kapılar ters, geçişe elverişsiz, merdiveni dar, malzemesi de çok kötü, duvarlı bile sağlam değil. Duvarlarda tel yok. Giriş-çıkış kontrolü de tam değil

K82: Merdivenlerin darlığından, sonradan yapılan ek binanın uygunsuz yapıldığından sınıfların dar olması

"Okullarda koruyucu güvenlik önlemleri denilince aklınıza neler gelmektedir?" sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde katılımcıların görüşleri Tablo7.deki gibidir.

Tablo7. Koruyucu Güvenlik Önlemleri İle İlgili Yönetici/Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Temalar/Alt Temalar	
Personel Güvenliği	7
Öğrenci güvenliği	8
Fiziki Güvenlik	34
Binaların Fiziki uygunluğu (Sınıflar,merdivenler,bahçe duvarları vb)	6
Binaların Dış Güvenliği ve Fiziki çevre emniyeti Servisler	9
Giriş-Çıkış Yerleri Kapılarda girişin kontrolünü sağlayacak personel (Güvenlik görevlisi)	12
Güvenlik kamerası	6
Belirli yerler için (garaj, yemekhane, kazan dairesi, arşiv, çay ocağı) görevli personelin riayet edeceği çalışma talimatı	1
İş Kazalarını Önleme	1
Bina içi Kontrolü	6
Nöbetçi Memur (Öğretmen)	3
Güvenli Eğitim (ders saatleri)	5
Tehlike ve Uyarı Sistemi Acil Durum Önlemleri (Afet, Deprem, Sel, Kaza gibi)	15
Hijyen	3
Gıda Denetimi	3
Zararlı Maddelere Karşı Güvenlik	1
Salgın Hastalık	1
Yangın Önleme ve Korunma	11
Şiddet, Akran Zorbalığı ve istismara yönelik Tedbirler	3
Psikolojik güvenlik	5
İnternet Güvenliği	3
İş Güvenliği	1
Çalışanların Güvenlik Bilinci (Eğitimler)	4
Paydaşlarla İşbirliği	3
Çalışanlar arası uyum ve işbirliği	1

Öğrenci ve Velilerin Eğitimi	5
Caydırıcı Yasalar	1
Güvenlik denetimi	4

Tablo7. incelendiğinde koruyucu güvenlik ile ilgili genellikle fiziki güvenlik unsurlarının ön plana çıktığı görülmektedir. Görüşlerini belirten yönetici/öğretmenlerin çoğunun doğrudan “fiziki güvenlik” ifadesini kullanarak açıklayanlar 34 kişidir. “Fiziki güvenlik” ifadesini kullanmadan fiziki güvenlik unsurlarından bahseden katılımcılar çoğunlukla “giriş-çıkış yerleri” ve “tehlike ve uyarı sistemi” üzerinde durmuşlardır. Bunları “binaların dış güvenliği”, “bina içi kontrol”, “güvenlik kamerası”, “binaların fiziki uygunluğu” takip etmektedir.

Koruyucu güvenlik önlemleri ile ilgili katılımcıların üzerinde durduğu ikinci ağırlıklı unsur “Yangın önleme ve korunma” ile ilgilidir. Tablo incelendiğinde doğrudan yangından korunmadan bahseden katılımcı sayısının 11 olduğu görülmektedir.

Personel ve öğrenci güvenliğinden bahseden katılımcı sayısı 15 kişidir. Bunların 8’i öğrenci güvenliği üzerinde dururken 7’si personel (öğretmen ve diğer çalışanlar) güvenliğini koruyucu güvenlik önlemleri kapsamında belirtmiştir.

Koruyucu güvenlik ile ilgili katılımcıların üzerinde durduğu diğer hususlar; iş kazalarını önleme(1), nöbetçi memur(3), güvenli eğitim(5), hijyen(3), gıda denetimi(3), zararlı maddelere karşı güvenlik(1), salgın hastalık(1), şiddet(3), psikolojik güvenlik(3),internet güvenliği(3), iş güvenliği (1), Çalışanların güvenlik bilinci(4), Paydaşlarla işbirliği (3), çalışanlar arası uyum ve işbirliği (1), öğrenci ve velilerin eğitimi(5), caydırıcı yasalar(1), güvenlik eğitimi(4)’dir.

Yönetici/Öğretmenlerin koruyucu güvenlik önlemleri ile ilgili ifade ettikleri görüşlerden bazıları kendi ifadeleri ile aşağıdaki gibidir:

K38: Okullarda koruyucu güvenlik denilince idareci,öğretmen ve öğrencinin mal ve can güvenliğinin sağlanması aklıma gelir.

K46: Okulda bulunan tüm kişilerin herhangi bir kaza ile karşı karşıya kalmaması, bunun için gerekli önlemler alınması ve çalışmaların yapılması

K48:Öğretmen ve çalışanlar için bina, donanım olarak gerekli tedbirler

K61:ve diğer personelin can güvenliğini koruyucu tedbirler

K67: Okulda okul personelinin...can güvenliğini sağlayan tedbirler

K73: ... öğretmenlerin her türlü tehlikelere karşı korunmasını ve huzur içerisinde derslerini işleyecekleri ve sosyal etkinliklerini yapabilecekleri her türlü önlemin alınmış olduğu okul.

K1: Öğrencilerin okul içindeki güvenlikleri, öğrencilerin evden okula gelirken ve okuldan eve dönerken güvenli olmaları; okul saatleri içerisinde öğrencilerin güvenli bir şekilde eğitim öğretime devam etmeleri.

K15: Çocukların güvende olması

K16: Öğrencilere tehdit oluşturabilecek, zarar verebilecek her şeyin güvenliğinin sağlanması olarak algılıyorum.

K27: ...ve öğrencilerin rahat hareket edebilecekleri, kendilerini huzurlu hissedebilecekleri, kötü alışkanlıklardan uzak durabilecekleri bir ortam...

K33: Öğrencilerin güvenli ortamda, sağlık koşullarına uygun... okullarının olması

K36: Öğrencilerin giriş-çıkışlarda yaşanan yoğunluk, teneffüslerde güvenlik

K14: Okul bahçe kapılarının okul saatlerinde kapalı tutulması. Gelen ziyaretçilerin idari kapısından içeri girmesi ve kapıda bazı okullarda güvenlik görevlisi olması güven veriyor.

K20: Çocukların kendilerini güvende hissetmeleri

“Güvenli bir okul oluşturma sürecinde yapılması gerekenler nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde katılımcıların görüşleri Tablo8. de görüldüğü gibidir.

Tablo8. Güvenli Bir Okul Oluşturma Süreci İle İlgili Yönetici/Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Temalar/Alt Temalar	Katılımcı
Fiziki Çevre (57)	
Fiziki Koşulların İyileştirilmesi	28
Binaların Fiziki uygunluğu (Sınıflar,merdivenler,bahçe duvarları vb)	3
Binaların Dış Güvenliği ve Fiziki Çevre Emniyeti	9
Giriş-Çıkış Denetimi	10
Kapılarda girişin kontrolünü sağlayacak personel (Güvenlik görevlisi)	
Güvenlik kamerası	1
Bina içi Kontrolü	2
Nöbetçi Memur (Öğretmen) İşini Dikkatli Yapmalı	3
Okul Personeli İşini Dikkatli Yapmalı	1
Fiziksel Boyut (15)	
Hijyen	1
İş Güvenliği	1
Güvenlik Önlemleri	6
Gıda Denetimi	1
Can Güvenliği	4
Güvenli Eğitim (ders saatleri)	2
Toplumsal Boyut (27)	
Zararlı Maddelere Karşı Güvenlik	1
Yangın Önleme ve Korunma	2
Paydaşlarla İşbirliği	24
Psikolojik Boyut (29)	
Şiddet, Akran Zorbalığı ve İstismara Yönelik Tedbirler	4
Psikolojik güvenlik	5
İletişim	6
Çalışanlar Arası Uyum	4
Veliler İle İletişim	9
Öğrenci-Öğretmen İlişkilerinin İyileştirilmesi	1
Akademik Boyut (40)	
Öğrenci ve Velilerin Eğitimi	17
Caydırıcı Yasalar ve Yönetmelikler	4
Çalışanların Güvenlik Bilinci (Eğitimler)	13
Güvenlik denetimi	3
Risk Analizi	1
Güvenlik Uzmanından Yardım	1

Tablo8. incelendiğinde katılımcılar güvenli okul oluşturma sürecinde çoğunlukla fiziki çevre temasını kullanmışlardır. Fiziki çevreden sonra ise akademik boyut teması katılımcıların en fazla görüşünün toplandığı tema olarak görülmektedir. Psikolojik ve toplumsal boyut temaları katılımcıların üzerinde durduğu diğer temalardır ve azımsanmayacak düzeyde görüşün olduğu görülmektedir. Doğrudan fiziki boyut temasına değinen katılımcı sayısı az olsa da güvenli okul oluşturma sürecinde dikkate alınması gereken bir tema olduğu gerçeğini değiştirmemektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Elde edilen bulgular ışığında yönetici/öğretmenlere göre güvenli okul, okul, öğrenci, öğretmen, veli, idari personel ve diğer çalışanların korunduğu (fiziki boyut), fiziki çevre koşullarının iyileştirildiği (fiziki çevre), şiddet gibi unsurlardan uzak güven ve huzur veren (psikolojik boyut), can ve mal güvenliği olan (fiziki boyut), paydaşlarla işbirliği yapan (toplumsal boyut) ve eğitim ve öğretim kalitesini artırmaya (akademik boyut) yönelik çaba sarf eden ortamdır.

Yönetici/Öğretmenlerin fiziki çevre ile ilgili ifade ettikleri görüşlere göre okulların güvenliği için okul binası, bahçesi, bahçe duvarları, okula giriş-çıkış yerleri, kullanılan merdivenler, güvenlik kameraları, sınıflar, koridorlar ve güvenlikten sorumlu kişiler güvenli okul için önemli unsurlardır. Okul binasının öğrencilerin yaş aralığı dikkate alınarak inşa edilmesi, kullanılan merdivenlerin güvenilir olması, sınıfların güvenliği tehdit eden unsurlardan uzak kullanışlı olması, koridorların geniş ve ergonomik olması okul içi güvenlik açısından önemlidir. Ayrıca okul bahçesinin oyun alanına müsait olması, güvenli duvarların bulunması, giriş-çıkış kapılarının olması buraları kontrol eden görevlilerin ve kameraların olması katılımcılara göre okul dışı güvenliğin önemli unsurlarıdır.

Görev yaptıkları okulu güvenlik standartlarına göre değerlendiren ve okullarının güvenli olmadığını söyleyen katılımcılar; güvenlik görevlisi, okul giriş-çıkışları, güvenlik kamerası gibi uygulamaların okulun güvenliği açısından gerekli olduğunu fakat yetersiz olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca veliler, şiddet gibi unsurların kontrol altına alınması gerektiğini de belirtmişlerdir. Nöbetçi öğretmen uygulamasının güvenliği sağlamak için yeterli olmadığı da bu bulgular arasında çıkan sonuçlardandır. Bunların yanı sıra okulun fiziki yapısının (merdivenler, koridorlar, bahçe duvarları, bahçe, bina yapısı) güvenlik açısından önemli olduğunu vurgulayan katılımcılar bunların eksikliğinden dolayı okullarının güvenlik standartlarına uygun olmadığını ifade etmişlerdir.

Schneider, Walker ve Sprague (2000) çalışmalarında okul binalarının sağlamlığı, spor ve sosyal amaçlı alanların yeterliliği, acil çıkış kapıları ve güvenlik sisteminin çalışanların motivasyonu için önemli unsurlar olduğunu belirttiği araştırması ile,

Dönmez ve Özer (2010)'in yaptıkları çalışmada okul güvenliğini sağlamaya ilişkin güvenlik kameralarının okul çalışanlarının güvenlik kaygılarının azalmasında anlamlı etkisinin olduğunu saptadığı araştırmaların sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Aynı benzerlik Çankaya, Töremen ve Şanlı (2011) 'nın "Okul Güvenliğinin İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Kaygı, Motivasyon ve İş Doyumu Düzeyleri Üzerindeki Etkisi" adlı makalenin sonuçlarında da görülmektedir

Okul güvenliği için güvenlik görevlisinin önemli olduğunu ve nöbetçi öğretmenlerin güvenlik görevlisi gibi görülmemesi gerektiği söylenebilir. Ayrıca okullarda bahçe duvarları, giriş-çıkış

noktaları, merdivenler gibi fiziki çevre unsurları güvenliği önemli ölçüde etkilemektedir. Reddick ve Peach (1998) ABD’de yaptıkları çalışmada, katılımcıların çoğu okulda güvenlik görevlisi bulundurulmasının gerekli olduğunu söylemişlerdir. Ay yıldız ve Akın (2016) tarafından yapılan çalışmada, katılımcıların bir kısmı okul güvenliğinden nöbetçi öğretmenlerin sorumlu olmaması gerektiğini söylemişlerdir. MEB Yangın Önleme ve Söndürme Yönergesi’ne (2009) göre okullarda olağanüstü durumlara uygun merdivenler bulunmalıdır. Walker ve Sprague (1997) okul güvenliği konusunda yaptıkları çalışmada güvenlik için okulun fiziki çevresi önemli bir etkidir.

Katılımcıların bir kısmı okul güvenliği ile ilgili sorunun olmadığını söylerken; katılımcıların yarısından fazlası okul güvenliği sağlamada sorunlar olduğunu belirtmişlerdir. Sorun olduğunu söyleyen katılımcıların görüşlerinden elde edilen bulgulara bakıldığında fiziki çevre ve velilerin güvenliği sağlamada diğer unsurlara göre daha fazla sorun olduğu görülmektedir.

Kubanç tarafından okul öncesi eğitim kurumlarının fiziki durumunun incelendiği çalışmada eğitim binalarının tasarlanırken, büyük oranda ortak bir standarda göre yapılmadığı, özelliklerinin MEB standartlarına ve çeşitli araştırmalarda yer alan koşullara kısmen uyduğu, bu nedenle hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin ihtiyaçlarını tam olarak karşılamaktan uzak olduğu sonucuna varılmıştır. Karaküçük (2008)’ün yaptığı çalışmada eğitim birimlerinde fiziki çevre unsurlarının yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca eğitim kurumlarında fiziksel/mekansal özellikler açısından bir standardın olmadığı, yapılaşmanın ve fiziksel düzenlemelerin kurumdan kuruma değiştiği sonucu da dikkat çekicidir. Memduhoğlu ve Taşdan (2008) yaptıkları çalışmada okul bahçesinin yaralanmalara yol açtığı sonucunu paylaşmışlardır. Kadel ve diğerleri (1999) yaptıkları çalışmada velilerin, şiddet konusunda öğrenciler üzerinde etkin oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Veliler okulun önemli paydaşlarından biridir. Bu bağlamda veliler ile birlikte diğer paydaşların okul güvenliğini sağlamadaki rolünü görmek için bulgulara bakıldığında paydaşlarla işbirliği yapıldığını düşünen katılımcı sayısı paydaşlarla işbirliği yapılmadığını düşünen ve bu konuda görüş belirtmeyen katılımcılara kıyasla çok fazladır. Yapıldığını düşünen katılımcıların pek çoğu emniyetin müdürlüğünün önemli bir rolü olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuç özellikle güvenlik görevlisi eksikliğinin yoğunlukla güvenlik güçleri tarafından karşılanması olarak düşünülebilir. Bu işbirliğinde Velilerden bahsedilmemesi ilginç bir sonuçtur. Özellikle güvenlik sorunu olarak görülen velilerin güvenlik problemlerinde işbirliği yapmadığı sonucuna varılabilir.

Güvenli okul kapsamında okulların değerlendirilmesini bakıldığında katılımcıların çoğunluğu okullarının güvenli olduğunu düşünmektedir. Fakat burada önemli bir nokta çoğu katılımcı okullarını diğer okullarla kıyaslayarak bu değerlendirmeyi yapmışlardır. Yani okullarının özellikle merkezi okullara kıyasla güvenilir olduğunu ifade etmişlerdir. Eğer katılımcılara özellikle güvenlik standartları yüksek bir okul ile karşılaştırma yaptırılmış olsaydı sonuç farklı olabilirdi.

Okullarının güvenli okul kıyaslamasını olumsuz değerlendiren katılımcı sayısı az olsa da neden güvenli olmadığını açıklamaları çalışmanın sonuçlarını belirlemesi açısından önemlidir. Olumsuz değerlendiren katılımcıların ortak ifadeleri fiziki çevre unsurlarına yönelik uygulamaların eksikliğidir.

Koruyucu güvenlik ekseninde ortaya çıkan bulgulara bakıldığında; katılımcılar çoğuna göre fiziki çevre unsurlarının iyileştirilmesi ve uyarı sistemlerinin bulunması önemli koruyucu güvenlik unsurlarıdır.

Akpınar ve Köksalan (2003) tarafından yapılan çalışmada katılımcılar okullarda sivil savunma uygulamalarının göstermelik olduğunu belirtmişlerdir. Yine aynı çalışmada katılımcıların çoğu sivil savunma planlarının olduğunu söylemesine rağmen araştırma sonuçlarına göre bueylem planlarının

uygulanabilirliği tartışmalı bir konudur. Orpinas, Horne ve Staniszewski (2003) Amerika'da yapmış oldukları çalışmaya göre güvenli okullarda uyarı sistemleri vardır.

Güvenli okul oluşturma süreci oluşturmada yapılması gerekenler ile ilgili bulgulara bakıldığında katılımcıların çoğunun ifadesi fiziki koşullarının iyileştirilmesi yani fiziki çevre unsurlarına yönelik önlemlerdir. Diğer dikkat çeken sonuç ise öğrenci, veli ve çalışanların güvenlik konusunda eğitilmeleri yani akademik boyuttaki önlemlerdir. Toplumsal boyut kapsamında yer alan paydaşlarla işbirliğinin artırılması da yine güvenlik konusunda yapılması gereken önemli önlemler olarak görülebilir. Şiddet, akran zorbalığı ve istismara yönelik tedbirler, iletişim, uyum gibi güvenlik konusunda önemli konuları içeren psikolojik boyutta önlemlerde yine araştırma bulgularında elde edilen sonuçlardandır. Can ve mal güvenliği, hijyen gibi önlemleri kapsayan fiziksel boyutta araştırma bulgularında diğer önlemler kadar öne çıkmasa da üzerinde durulması gereken bir sonuç olarak görülebilir.

Walker ve Sprague (1997) çalışmalarında öğrencilere çatışmaların nasıl çözüleceğini öğretmek gibi akademik unsurların; barış içinde arkadaşlıkları geliştirmek ve uyumlu olmak gibi psikolojik unsurların okul güvenliğinde önemli etkenler olduğunu belirtmişlerdir.

Genel olarak ulaşılan sonuçlar ve araştırmalar değerlendirildiğinde; okullar koruyucu güvenlik önlemlerine yönelik yapılan faaliyetleri takip etmemektedirler, okullarda sivil savunma ile ilgili bilinç düzeyi çok düşüktür. Yöneticiler buldukları konuma binaen "Sorun yok fakat şöyle olabilirdi" gibi politik cevaplar vermişlerdir.

Araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak geliştirilen öneriler aşağıdaki gibidir:

- Okulların fiziki özellikleri iyileştirilmeli, binalar öğrencilerin yaş gruplarına göre dizayn edilmeli güvenliği tehdit eden unsurlar olabildiğince azaltılmalı, bahçe duvarları, giriş çıkışlar, bahçe içi güvenlik standartlarına uygun olmalıdır.
- Güvenlik kameraları, güvenlik görevlileri okullarda mutlaka bulundurulması gereken önemli güvenlik unsurlarıdır. Bu imkanların okullara sağlanması gerekir.
- Nöbetçi öğretmen-öğrenci uygulamalarının iyileştirilmesi gerekir.
- Şiddet, akran zorbalığı, istismar gibi konularda eğitimler verilmeli ve paydaşların desteği sağlanmalıdır.
- Sivil savunma uygulamaların (yangın,deprem gibi doğal afetlere yönelik uygulamaların) gerçekçi olması bu tarz durumlara karşı uyarı sistemlerinin geliştirilmesi ve bilinçlendirme yapılması gerekir.
- Okulların koruyucu güvenlik önlemlerini ciddiye almaları ve uygulamalarının sağlanması için önemli güç kaynaklarının (bakanlık gibi) denetim ve baskısının artması gerekir
- Okul güvenliği, güvenli okul ile ilgili paydaşlara planlı ve denetimli eğitimler verilmelidir.

Bu çalışmanın sınırlılıkları dikkate alınarak diğer çalışmalarda bu sınırlılıklar kaldırılarak araştırmalar yapılabilir. Farklı şehirlerde güvenli okul standartlarını sağladığı düşülen okullar ile güvenli okul standartlarını sağlamayan okullar karşılaştırılabilir. Ayrıca bu çalışmada sadece öğretmen ve yönetici görüşlerine yer verilmiştir. Öğrenci, veli gibi diğer paydaşların görüşleri alınarak kıyaslamalar yapılması literatüre katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

Akpınar, B. ve Köksalan, B. (2003). Olağanüstü Haller Ve Okul. Fırat Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 151-158.

- Aksel, Ş. ve Irmak T. Y. (2015). Çocuk Cinsel İstismarı Konusunda Öğretmenlerin Bilgi ve Deneyimleri. *Ege Eğitim Dergisi*, (16) 2: 373-391.
- Ardıç, A.(2010). *İlköğretim Okullarında Temizlik ve Hijyen*. Millî Eğitim Bakanlığı, Kaynak Kitaplar Dizisi. Ankara.
- Armaner, N. (1979). Okulda Çocuğun Düşünce ve Davranışını Etkileyen Faktörler ve Rehberlik. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/37/769/9754.pdf>. (19.03.2018).
- Aslan, A. K. (2001). Eğitimin Toplumsal Temelleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 5, 16-30.
- Ayyıldız, A. ve Akın, U. (2016). Okul Güvenliğinin Sağlanmasında Nöbetçi Öğretmen Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. Volume 11/3, Winter, 345-370.
- Baykul, Y. (1992). Eğitim Sisteminde Değerlendirme. *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:7, 85-94.
- Bayram, B. (1997). *Özel Okul Velilerinin Beklentileri ile Ekonomik Durumu Müsait Olduğu Halde Devlet Okullarına Yönelen Velilerin Beklentilerinin Belirlenmesi ve Buna Bağlı Olarak Özel Okullarda Görülen Kapasite Boşluğunun Nedenlerini Tespit Etmeye Yönelik Bir Araştırma*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul.
- Burton, R., Lauridsen, J. ve Obel, B. (2004). The impact of organizational climate and strategic fit on firm performance. *Human Resource Management*, 43(1), 67-82.
- Butcher, K. T.; Manning, M. L. (2005). Creating Safe Schools. *Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, v79, n1, 55-60.
- Butcher, K. T., & Manning, M. L. (2005). Creating safe schools. Retrieved from http://www.joannmaher.com/my_documents/courses_hs_english_012/unit_2/sidcra/resources/creatingsafeschools.pdf.
- Büyükdüvenci, S. (1986). Bilim Ve Sanat Olarak Eğitim. Ankara Üniversitesi *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*; Sayı:1 Cilt:19.79-81.
- Can, E. (2014). *Liselerde Çalışan Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Güvenliği Konusundaki Görüşleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- Çalık, T. ve Kurt, T. (2010). Okul İklimi Ölçeği'nin (OIÖ) Geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, Cilt 35, Sayı 157, 167-180.
- Çalık, T., Kurt, T. ve Çalık, C. (2011). *Güvenli Okulun Oluşturulmasında Okul İklimi: Kavramsal Bir Çözümleme*. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 4. 73-84.
- Çankaya, İ. H., Töremen, Fatih ve Şanlı, Önder (2011). Okul Güvenliğinin İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Kaygı, Motivasyon ve İş Doyumu Düzeyleri Üzerindeki Etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, Sayı 3, 80-98.
- Çankaya, İ., Yücel, C., Tan, Ç. ve Demirkol, A. (2014). Lise Müdürlerinin Görüşlerine Göre Okul Güvenliği Açısından Kampüs Okulların Önemi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 24, Sayı: 1, 65-71.
- Çelikkol, S. (2010). *Farabi'nin Toplum Görüşü*, Bilimname, XIX, 2010/2, 99-115.
- Demirel, Ö. (2012). *Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı*. Pegem Akademi, Ankara.
- Demirtaş, Z. (2010). Okul Kültürü ile Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki. *Eğitim ve Bilim*, Cilt 35, Sayı 158, 3-13.
- Dönmez, B. ve Özer, N. (2009). *Okul Güvenliği ve Güvenli Okul*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Dönmez, B. ve Özer, Niyazi (2010). Güvenlik Kamera Sistemlerinin Yönetici ve Öğretmen Görüşlerine Değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(2), 215-230.
- Dönmez, B. (2001). Okul Güvenliği Sorunu ve Okul Yöneticisinin Rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Sayı: 25.63-74.
- Erol, F. (2009). *Okulda Güvenlik Sorununa Yol Açan Etkenlerin Belirlenmesi*. Millî Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma Ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED), Millî Eğitim Bakanlığı Kaynak Kitaplar Dizisi, Ankara.

- Falkingham, L. T. & Reeves, R. (1998). Context analysis a technique for analysing research in a field, applied to literature on the management of R and D at the section level. *Scientometrics*, 42(2), 97- 120.
- Geyin, Ç. (2007). *Genel Liselerde Okul Güvenliği Algularının İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Gülbaz, L. (2016). *İlkokul Yönetici Ve Öğretmenlerinin Okul Güvenliğine İlişkin Görüşleri*, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara.
- ILO (1958). *Discrimination (Employment and Occupation) Convention. Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work*. No. 111.
- Işık, H. (2004), Okul Güvenliği: Kavramsal Bir Çözümleme. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:164. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/164/isik.htm. (10.10.2017)
- İra, N. (2004). *Örgütsel Kültür: Dokuz Eylül Üniversitesi Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Kadel, S., Watkins, J., Follman, J., and Hammond, C.. (1999). *Reducing School Violence: Building A Framework For School Safety*. Third Edition. FloridaState Department of Education. Washington, DC.
- Kara, S. B. K.(2016). Okullarda Yaşanan Siyasi Ayrımcılığın Bireysel ve Örgütsel Etkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:24, No:3, 1371-1384.
- Karaküçük, S. A. (2008). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Fiziksel/Mekansal Koşulların İncelenmesi: Sivas İli Örneği. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 32 No:2, 307-320.
- Karal, D. (2011). *Korkmadan Öğrenmek, Okul ve Okul Çevresi Güvenliği*. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu,Sosyal Araştırmalar Merkezi Raporu. Rapor No:11-06.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (14. Basım). Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Klooster, M. V. (2002). *School Of Safety At An Urban High School: An in-Depth Study Of Students' And Teachers' Perception*. (Unpublished Doctoral Dissertation). Pepperdine University. Malibu.
- Kubanç, Y. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Fiziki Durumunun İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 7 Sayı: 31. www.sosyalarastirmalar.com 675-688.
- Kula, S. ve Çakar, B.(2015). Emniyet Genel Müdürlüğü Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi Bağlamında Toplumda Bireylerin Güvenlik Algısı Ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 12.191-210.
- Leblebici, D. N. (2004). Örgüt Çevre İlişkisinde Yeni Perspektif Arayışı: Dinamik Örgütsel Çevre ve Örgütsel Doku. *H.Ü. İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:22, Sayı:2, 285-307.
- MEB. (1988). *Sabotajlara Karşı Koruma Yönetmeliği*. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.8813543.pdf>. 09.06.2017.
- MEB. (2007). *Milli Eğitim Bakanlığı Personel, Evrak, Bina, Tesis, Araç Ve Gerecin Güvenliğinin Sağlanması Ve Bunlara Yönelik Her Türlü Sabotaj, Yangın, Casusluk İle Yıkıcı Ve Bölücü Faaliyetlere Karşı Alınacak Tedbir Ve Müeyyideler Dokümanı Genel Esaslar Talimatı*. Ankara.
- MEB. (2009). *Yangın Önleme Ve Söndürme Yönergesi*. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/9_0.html. 09.06.2017.
- MEB. (2010). *Sivil Savunma, Seferberlik ve Koruyucu Güvenlik Hizmetleri Denetim ve Performans Rehberi*, Ankara.
- MEB. (2011). *Çevre Sağlığı, Okul Sağlığı*. Ankara,
- MEB. (2012). *12 Yıl Zorunlu Eğitim Sorular-Cevaplar*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Memduhoğlu, H. B. ve Taşdan, M.. (2008). Okul Ve Öğrenci Güvenliği: Kavramsal Bir Çözümleme. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,3(34),69-83. <http://www.arastirmax.com/en/system/files/dergiler/240/makaleler/3/34/arastirmax-okul-ogrenci-guvenligi-kavramsal-bir-cozumleme.pdf>. 30.05.2017. 10.05.2017.

- Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis* (2nd ed.). Sage Publications, London.
- Okutan, M. Bir Öğrenme Mekanı Olarak Okul ve Sınıf. *Eğitime Bakış*. http://www.vizyon21yy.com/documan/Egitim_Ogretim/Egitim/Egitim_Makaleleri/Bir_Ogrenme_Mekani_Olarak_Okul_ve_Sinif.pdf. 29-35.24.06.2017.
- Orpinas, P., Horne, A. M., Staniszewski, D. (2003). School Bullying: Changing The Problem By Changing The School. *School Psychology Review*, 32(3), 431-444.
- Özer, N., ve Dönmez, B. (2007). Okul güvenliğine ilişkin kurumsal etkenler ve alınabilecek önlemler. *Milli Eğitim Dergisi*, 173, 299-313.
- Reddick, T. L. and Peach, L. (1998). *A Study Concerning Selected Elements Of A Safe School Environment*. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED433583.pdf>. 15.06.2017. 24.06.2017.
- Schneider, T., Walker, H. and Sprague, J. (2000). *Safe School Design: A Handbook For Educational Leaders- Applying The Principles Of Crime Prevention Through Environmental Design*. Clearinghouse on Educational Management, University of Oregon, Eugene.
- Selçuk, Z. ve Palancı, M. (2014). Eğitim ve Bilim Dergisinde Yayınlanan Araştırmaların Eğilimleri: İçerik Analizi. *Eğitim ve Bilim*, Cilt. 39, Sayı 173, 430-453.
- Smith, I. M. (2002). *The Effects of School Safety on the Learning Environment of a Middle School*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED471557.pdf>. (10.10.2017).
- Sprague, J. and Walker, H. (2002). *Creating Schoolwide Prevention and Intervention Strategies. Northwest Regional Educational Laboratory*. <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/ojdp/book1.pdf>. 24.06.2017.
- Srichai P., Yodmongkol P., Chakpitak N., Meksamoot K., (2013). *Managing School Safety in Thailand: Assessing the Implications and Potential of a Lean Thinking*. April-June, 1-17.
- Tatlıhoğlu, K. (2016). *Okullarda Şiddet Ve Zorbalık: Risk Faktörleri, Koruma, Önleme ve Müdahale Hizmetleri: Konya Örneği*. <http://busbed.bingol.edu.tr/download/article-file/325159>. (19.03.2018).
- Tıraşçı, Y. ve Gören, S. (2007). Çocuk İstismarı ve İhmali. *Dicle Tıp Dergisi*, Cilt:34, Sayı: 1, 70-74.
- Töremen, F., Çankaya, İ. ve Avanoğlu, Y. (2008). Okul Anneliği: Okul Güvenliğine Yönelik Bir Model Önerisi. *D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 56-69.
- Turhan, M. ve Turan, M. (2012). Ortaöğretim Kurumlarında Güvenlik. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18(1), 121-142.
- Türkmen, M. (2004). *Ortaöğretim Kurumlarında Okul Güvenliği İle İlgili Yaşanan Sorunlar* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Walker, H. M.; Irvin, L. K.; Sprague, J. R. (1997). *Violence Prevention and School Safety: Issues, Problems, Approaches, and Recommended Solutions*. Oregon School Study Council, Eugene.
- Wei, L. T. (2003). *Organizational climate and effectiveness in junior-middle school in P. R. China (Unpublished masters' thesis)*. University of Regina, China.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yüksel, S. (2012) Eğitim Bilimlerinde Paradigmatik Dönüşüm: Yeni Arayış ve Yönelimler, *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 35-58.